

SISÄLLYS

Saatesanat	2
1. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet	3
2. Esiopetuksen toteuttaminen	4
3. Esiopetuksen yksityiskohtaiset tavoitteet ja sisällöt	7
4. Kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tuki esi- ja perusopetuksessa	14
5. Eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten esiopetuksen järjestäminen	14
6. Arviointi.....	14
Esiopetuksen järjestäminen (liite 1)	15

Saatesanat

KIIMINKIJOKI

**Kiiminkijoki
se aina vain virtaa
kuin ihmisen elämä merensä tavoittaen.
Kiiminkijoki
se suolammesta alkaa
pienestä lähtee myös taival ihmisen.
(Mikko Alatalo)**

Kasvatus ja opetus tapahtuvat tässä ja nyt; niiden vaikutukset ulottuvat pitkälle tulevaisuuteen. Lapsen varhaisten vuosien tärkeä merkitys osana elinikäistä oppimista tuo haasteita kodeille sekä kasvatuksen ja opetuksen ammattilaisille. Tämä edellyttää tiivistä yhteistyötä sekä sitoutumista esiopetukselle asetettujen tavoitteiden toteutumiseksi.

Kiimingin kunnan ensimmäinen esiopetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä kunnan esi- ja alkuopetusikäisiä opettavien opettajien kanssa vuonna 2001 ja se on otettu käyttöön kaikissa esiopetusta antavissa yksiköissä 1.8.2001 alkaen. Suunnitelmaa on päivitetty vuonna 2006 esi- ja alkuopetuksen yhteistyöryhmän toimesta varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen vuosiluokkien 1-2 opetussuunnitelmien linjan mukaisesti. Perusopetuslain muutokset sekä esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden uudistukset tulivat voimaan vuonna 2010. Kunnan opetussuunnitelmat päivitettiin näiden uudistusten mukaisesti. Kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tuki esi- ja perusopetuksessa (luku 4) tehtiin yhteistyössä uuden Oulun kuntien kesken.

Kiimingissä 13.5.2011

Riitta Juvonen, Minna Rossi-Salow ja Elina Tuovinen

1. Esiopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

1.1 Tehtävä

Esiopetus Kiimingissä perustuu lainsäädäntöön ja yhteiskunnan perusarvoihin, joiden pohjana ovat kansalliset ja kansainväliset julistukset sekä sopimukset lapsen oikeuksista, ihmisoikeuksista ja maapallon hyvinvoinnista. Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Aikuihen ohjaa omalla esimerkillään lasta vastuulliseen toimintaan ja yhteisesti sovittujen sääntöjen noudattamiseen sekä toisten ihmisten arvostamiseen.

Esiopetuksen keskeisenä tehtävänä on edistää lapsen suotuisia kasvu-, kehitys- ja oppimisedellytyksiä. Siinä tuetaan lapsen fyysistä, psyykkistä, sosiaalista, kognitiivista ja emotionaalista kehitystä sekä ennalta ehkäistään mahdollisia kasvun ja oppimisen vaikeuksia. Esiopetusta ei pidä nähdä vain kouluun valmentavana toimintana, vaan osana elinikäistä kasvamista ja oppimista. Lapselle tarjotaan myönteisiä, monipuolisia oppimis- ja vuorovai-
kutuskokemuksia yhdessä toisten kanssa toimien. Esiopetuksessa edistetään tasa-arvoa ottamalla huomioon sukupuolten väliset erot ja erilaiset kulttuuritaustat sekä lasten yksilölliset tarpeet mm. tulevan koulun aloituksen suhteen.

Esiopetuksessa otetaan huomioon sekä varhaiskasvatuksen että perusopetuksen tavoitteet ja sisällöt, jolloin lapsen kehityksestä muodostuu mielekäs ja johdonmukainen kokonaisuus. Tämän vuoksi tarvitaan tiivistä yhteistyötä kodin, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä. Esiopetukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen edellyttää lapsen säännöllistä ja aktiivista osallistumista esiopetukseen.

1.2 Yleisen kasvatuksen ja oppimisen tavoitteet

Varhaiskasvatuksessa keskeiset sisällöt rakentuvat orientaatioista, jolloin lapsi tutustuu erilaisiin aihealueisiin. Esiopetuksessa siirrytään sisältöalueisiin, joiden kautta tutustuminen syvenee. Varsinaisia sisällöllisiä oppimistavoitteita lapselle ei esiopetuksessa aseteta; perusopetuksessa oppimistavoitteet kuuluvat opetussuunnitelmaan.

Esiopetuksen kasvat- ja oppimistavoitteiden lähtökohtana ovat lapsen yksilölliset kehittymistarpeet sekä ympäröivän yhteisön tarpeet. Lapsi oppii perustietoja, -taitoja ja –
valmiuksia kehittäen samalla myönteistä minäkuvaansa sekä yhteiselämän taitojaan. Lapselle annetaan vastuuta omasta ja yhteisön toiminnasta sekä sen jokapäiväisistä töistä. Tasa-arvoinen osallistuminen kehittää vastuuntuntoa sekä oman ja toisten työn kunnioittamista.

Lapsi oppii leikkien ja leikkii oppien. Leikin kautta lapsi oppii oppimisen, ajattelun ja yhdessä toimimisen taitoja, joita hän käyttää arkielämässään. Oppiminen on iloista, innostavaa, hyödyllistä ja haastavaa.

Arkielämässä selviytymisen taitoja kehittäessään lapsi oppii pohdintaa oikeasta ja väärästä. Harjoitellessaan yhteiselämän pelisääntöjä ja hyviä tapoja, lapsi oppii arvostamaan ja ymmärtämään niiden merkityksen jokapäiväisessä elämässään. Hän kehittää itsehallintataitojaan arkipäivän tilanteissa oppien ymmärtämään oman ikätasonsa mukaisesti terveyden ja hyvinvoinnin merkityksen osana elämänhallintaa.

Lapselle tarjotaan mahdollisuuksia tutustua paikalliseen, kiiminkiläiseen kulttuuriin osana kansallista ja monikulttuurista ympäristöä, jolloin hänen kieli- ja kulttuuri-identiteettinsä vahvistuvat. Omakohtaiset kokemukset ja elämykset eri kulttuureista, luonnosta ja ympäristöstä auttavat lasta ymmärtämään erilaisuutta sekä kunnioittamaan elämää.

2. Esiopetuksen toteuttaminen

2.1 Esiopetuksen järjestäminen

Perusopetuslain mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa ja opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu-ympäristöön. Esiopetuksessa noudatetaan Opetushallituksen vahvistamia esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita riippumatta siitä, missä esiopetus toteutetaan. Lapsella on myös esiopetuksessa lain mukaan oikeus työpäivinä saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää kasvun ja oppimisen tukea heti tuen tarpeen ilmetessä. Lapsella on myös oikeus saada esiopetuksessa maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämä tarvittava oppilashuolto sekä laissa määritellyt opintososiaaliset edut ja palvelut. Esiopetusta järjestettäessä tulee ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää päivähoitopalveluja ja vastaavasti päivähoitoa järjestettäessä, että päivähoitossa olevilla lapsilla on mahdollisuus osallistua esiopetukseen.

Esiopetuksen, ohjauksen ja tuen järjestämisen lähtökohtana on huolenpito hyvästä ja turvallisesta päivästä. Esiopetus järjestetään siten, että lapsen hyvinvoinnille, kehitykselle ja oppimiselle on mahdollisimman suotuisat edellytykset. Esiopetusyhteisön tulee olla turvallinen, ilmapiiriltään kunnioittava sekä ystävällinen. Oppimisympäristön turvallisuutta tai terveyttä vaarantaviin tekijöihin puututaan heti.

Lapsen esiopetuksen päivän tulee rakenteellaan, sisällöillään ja toimintatavoillaan luoda mahdollisuudet rauhalliseen työskentelyyn, leikkiin ja muuhun toimintaan, yhdessä tekemiseen ja oppimiseen, omaan rauhaan sekä oppimisen ilon ja mielekkyyden kokemuksiin. Jos esiopetukseen osallistuva lapsi käyttää lisäksi muita varhaiskasvatuspalveluja, lapsen päivä tulee rakentaa kokonaisuudeksi ottaen huomioon esiopetuksen ja muun varhaiskasvatuksen tavoitteet.

Esiopetus edistää kannustavaa vuorovaikutusta, yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään lapsen mahdollisuuksiin vaikuttaa omaan ja yhteiseen työskentelyyn sekä toimintaympäristöön. Osallisuuden kautta tuetaan lapsen kasvua, oppimista ja hyvinvointia sekä vastuulliseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi kasvamista. Lasta tukeva, yhteisöllinen esiopetus arvostaa niin lasten, opettajien kuin muiden yhteisön jäsenten ja asiantuntijoiden sekä perheiden merkitystä toiminnassaan.

Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, erityisesti alkuopetuksen, sosiaali- ja terveystoimen sekä muiden lasten kasvua ja kehitystä tukevien toimijoiden kanssa.

2.1.1 Esiopetuksen järjestäminen yhdistetyissä ryhmissä

Esiopetusta voidaan tarvittaessa järjestää yhdistetyissä ryhmissä, esimerkiksi päiväkohteissa 3-6-vuotiaiden ryhmissä ja kouluissa yhdistetyissä esi- ja alkuopetuksen ryhmissä. Toimintaa voidaan eriyttää vaihtelevasti; erityisesti 6-vuotiaiden työskentelyyn omana ryhmänään kiinnitetään erityistä huomiota. Koulujen yhdysluokissa on huomioitava esiopetuksen omat tavoitteet ja toimintakulttuuri; on oltava tilaa ja aikaa leikille.

2.1.2 Toiminnan toteutumisen jatkuva arviointi

Esiopetuksen toteutumista arvioidaan jatkuvasti opetuspalveluiden arviointijärjestelmän mukaan. Arviointi sisältää työyhteisön ilmapiirin, opetussuunnitelmien toimivuuden, taloudellisten ja fyysisten olosuhteiden, yhteistyömuotojen, henkilökunnan ammatillisen kehittymisen ja asiakastyytyvyyden arviointia.

2.2 Oppimiskäsitys

Lapsi on luonnostaan aktiivinen, tutkiva, kokeileva, liikkuva, kehittyvä, oppiva ja sosiaalinen. Lapsi oppii toimintansa ja tutkimisensa kautta, johon vaikuttavat eniten leikki, vertaisryhmä ja rakennettu oppimisympäristö. Lapsi oppii, kun saa aktiivisesti itse tutkia, suunnitella ja tehdä erilaisia asioita, ratkaista ongelmia ja olla vuorovaikutuksessa toisten lasten ja aikuisten kanssa.

Oppiminen esiopetuksessa on aktiivista vuorovaikutuksellista toimintaa vertaisryhmässä. Se pohjautuu lapsen aikaisempiin tietorakenteisiin ja oppimiskokemuksiin. Oppiminen sisältää usein ongelmanratkaisua ja sillä on selkeä päämäärä. Opettaja ei voi suoraan opettamalla siirtää tietoa lapselle, vaan lapsi rakentaa itse ajattelemalla uudet käsityksensä sekä aiemmin omaksumansa että uuden tiedon pohjalta. Opettaja on oppimisen ohjaaja ja lapsilähtöisen oppimisympäristön muovaaja. Vertaisryhmän vuorovaikutustilanteissa lapset oppivat toisiltaan ja yhdessä toistensa kanssa ja antavat virikkeitä toistensa ajattelun ja mielikuvituksen kehittymiseen.

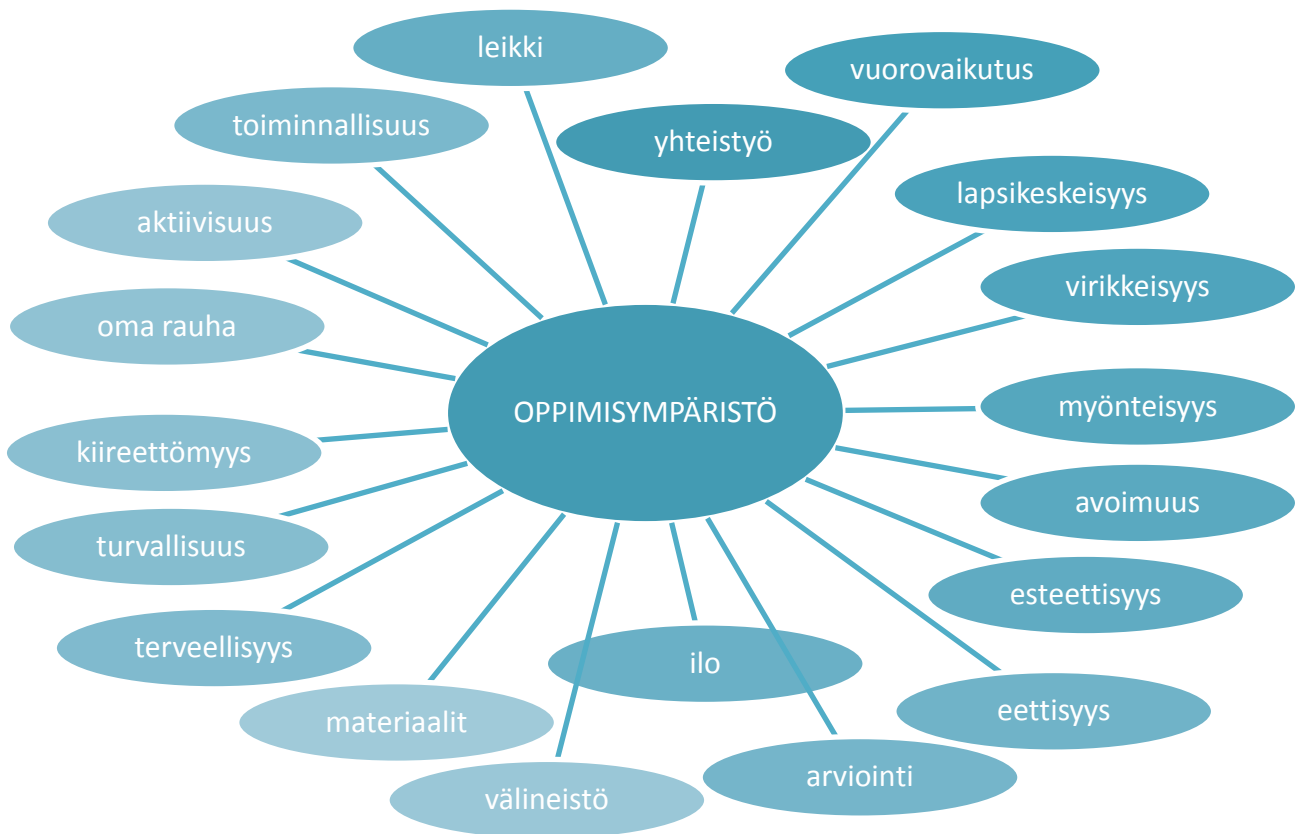
2.3 Oppimisympäristö

Esiopetuksessa lapsen oppimisympäristö muodostuu siitä fyysisestä, sosiaalisesta, kognitiivisesta ja emotionaalisesta ympäristöstä, jossa lapsi toimii. Oppimisympäristön suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana ovat lapsen näkökulma ja lapsikeskeisyys.

Keskeisiä oppimisedellytyksiä ovat kyky ja mahdollisuus keskittymiseen, mahdollisuus havainnoida, tutkia ja pohtia asioita kiireettömästi, oma työrauha ja mahdollisuus pitää omat työt ja materiaalit järjestyksessä.

Esiopetuksen oppimisympäristön suunnitteluun, kehittämiseen, muokkaamiseen ja arviointiin voivat osallistua lapset ja heidän vanhempansa yhdessä opettajien kanssa. Hyvässä oppimisympäristössä aikuisten luottamuksellinen yhteistyö antaa mallin lapsen omiin vuorovaikutussuhteisiin. Lapsi oppii hyviä tapoja ja toisten ihmisten huomioimista sekä tarvittaessa pääsee aikuisen turvalliseen syliin.

Kiiminkiläinen oppimisympäristö antaa lapselle runsaasti mahdollisuuksia tutustua lähiympäristön rakennettuun ympäristöön ja erityisesti luontoon. Hyvä oppimisympäristö koostuu alla olevassa kuvassa näkyvistä tekijöistä.

2.4 Työtavat

Esiopetuksen työskentely perustuu leikinomaiseen ja lapsen kehitystason huomioivaan toimintaan, mikä edistää lapsen kielellisten, kognitiivisten, sosiaalisten ja motoristen valmiuksien kehittymistä. Lapsi tutkii, kokeilee, ratkaisee ongelmia ja harjoittelee tekemään johtopäätöksiä yhdessä toisten lasten ja aikuisten kanssa. Lapsi oppii oppimaan ja iloitsemaan oppimisestaan; aikuisen tehtävä on tukea ja ohjata lapsen oppimista sekä laajentaa lapsen kiinnostuksen kohteita. Toiminnan suunnittelussa otetaan huomioon lapsen tarve oppia leikin ja mielikuvituksen kautta sekä toiminnan tarkoituksenmukaisuus ja haasteellisuus.

3. Esiopetuksen yksityiskohtaiset tavoitteet ja sisällöt

3.1 Eheyttäminen

Eheyttäminen on esiopetuksen perusta. Eheyttävä opetus muodostuu kokonaisuuksista, jotka liittyvät lapsen elämänpiiriin sekä lapsen maailmankuvaa laajentaviin ja jäsentäviin sisältöihin. Eri tiedonalat otetaan huomioon opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa osana valittua kokonaisuutta. Lapset osallistuvat erilaisten teemakokonaisuuksien ja projektien suunnitteluun, jolloin heille merkitykselliset asiasisällöt tulevat huomioiduiksi. Eheytytetyt kokonaisuudet ja oppimisprosessit ovat mielekkäämpiä kuin yksittäiset sisältöalueet. Aikuisen tulee olla vastaanottavainen lapsen ja esiopetusryhmän tarpeille ja kiinnostuksen kohteille. Esiopetuksen sisältöalueet -osio ei ole opetussuunnitelma, koska esiopetuksessa ei ole varsinaisia sisältöllisiä oppimistavoitteita. Se on erilaisia mahdollisuuksia tarjoava kokonaisuus. Sisältöaluejako on tarkoitettu ohjaamaan opettajan työtä ja sen suunnittelua, jossa otetaan huomioon lapsen/lapsiryhmän yksilölliset tarpeet. Lapselle annetaan mahdollisuus ja häntä kannustetaan etenemään tavoitteiden suuntaan omien edellytystensä mukaisesti. Kokemusten ja tietojen käsittely vuorovaikutuksessa aikuisten ja lasten kanssa sekä monipuolinen työtapojen käyttö ovat oppimisen keskeisiä osia; lapsi oppii itsestään oppijana.

3.2. Keskeiset sisältöalueet

Kieli ja vuorovaikutus

Kieli on ajattelun ja ilmaisun väline. Oppimiensa käsitteiden avulla lapsi jäsentää ympäristöään ja rakentaa maailmankuvaansa. Lapsen ajattelun, sosiaalisuuden, tunteiden ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä tulee tukea erityisesti kielen avulla.

Tavoitteet:

Lasta rohkaistaan ja ohjataan niin, että hänestä kasvaa aktiivinen puhuja ja kuuntelija niin arkisissa viestintätilanteissa kuin oppimistilanteissakin. Lapsi kasvaa ilmaisemaan omia tunteitaan ja toiveitaan. Ryhmän jäsenenä hän totuttautuu kuuntelemaan sekä aikuisia että lapsia, osallistumaan keskusteluun ja odottamaan tarvittaessa omaa vuoroaan.

Lapselle luetaan monipuolisia ja erilaisia tekstejä. Lapsi eläytyy kuulemaansa ja hän saa aineksia ajatteluunsa. Lapsi alkaa ymmärtää lukemisen merkitystä. Hän kiinnostuu kysymään ja tekemään päätelmiä sekä arvioimaan kuulemaansa.

Esiopetuksessa luodaan pohjaa luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle. Alkavan luku- ja kirjoitustaidon perustana ovat monipuoliset vuorovaikutustilanteet sekä lapsen aikaisemmat kokemukset ja taidot. Nämä erilaiset taidot otetaan huomioon järjestämällä avoin oppimisympäristö, jossa kukin lapsi voi tarttua kirjoitettuun kieleen omien edellytystensä mukaisesti.

Tavoitteena on herättää ja lisätä lapsen mielenkiintoa suullisen ja kirjoitetun kielen havainnointiin ja tutkimiseen. Tutkimuksen kohteina voivat olla erilaiset tekstit, ilmaisut, yksittäiset sanat, kirjaimet ja äänteet lapselle mielekkäässä yhteydessä.

Sisällöt:

- Toisten kuunteleminen keskustelutilanteissa, toimiminen sanallisten ohjeiden mukaan, kuuntelu tiedonhankintakeinona, kuulomuistin harjoittaminen, erilaisten tekstien kuunteleminen: sadut, tarinat, kertomukset, runot, lorut, tietotekstit sekä kuullun erottelukyvyn harjoittaminen
- Itsensä ilmaiseminen puhumalla: kerrotaan ja keskustellaan omista tunteista, toiveista, mielipiteistä, ajatuksista, havainnoista ja päätelmistä.
- Kirjoittamisvalmiuksien harjoittaminen: karkeamotoriikka, hienomotoriikka, kynäote, kirjainten tunnistaminen ja tuottaminen.
- Lukemisvalmiuksien harjoittaminen: kuvalukeminen, lukusuunta, tekstin ja puheen välisen yhteyden ymmärtäminen, kirjainten ja sanahahmojen tunnistaminen.
- Kirjain-äännevastaavuuden ymmärtäminen
- Lauseen, sanan ja tavun merkitykseen tutustuminen

Matematiikka

Tavoitteet:

Tavoitteena on matemaattisen ajattelun kehittyminen ja myönteisen asenteen muodostuminen matematiikkaa kohtaan. Matematiikan oppiminen edellyttää käsitteiden ymmärtämistä. Lapsen tulee saada monipuolisia kokemuksia käsitteen eri ilmenemismuodoista.

Matemaattisen ajattelun kehittämisessä on tärkeää, että lapsi oppii tarkkailemaan myös omaa ajattelustaan. Lasta on kannustettava kertomaan, mitä hän ajattelee tai miten hän ajatteli. Aikuisen tehtävä on rakentaa oppimisympäristö, joka tukee ja edistää lapsen yksilöllistä matemaattisen ajattelun kehittymistä. Oppimistilanteissa lapsella on aktiivinen rooli. Leikkimällä, liikkumalla, itse kokeilemalla voidaan avartaa lapsen käsitystä matematiikasta.

Sisällöt:

- Lapsen arkielämän matemaattisten tilanteiden hyödyntäminen, ongelmanratkaisu
- Luokittelun, vertailun ja järjestämisen avulla lapsi tutkii ja jäsentää ympäristöään muotojen, määrien sekä muiden ominaisuuksien perusteella.
- Lukukäsitteeseen ja lukujonoon tutustuminen (1,2,3 jne pienestä suurempaan ja päinvastoin)
- Looginen järjestys ja aikaan liittyvät käsitteet
- Rahayksiköihin tutustuminen
- Yleisimmät mitat ja mittaaminen esim. pituus ja paino
- Geometriisiin perusmuotoihin tutustuminen; niiden hahmottaminen, nimeäminen ja tuottaminen.
- Tilaan tutustuminen ja suuntien oppiminen: sisällä, päällä, yllä, alla, vierellä, edessä, takana, sivulla, oikea, vasen jne.

Etiikka ja katsomus

Uskonnon ja omantunnon vapaus on perustuslain 11 §:n turvaama oikeus, jota esiopetusikäisten kohdalla käyttää huoltaja. Esiopetukseen sisältyy kaikille yhteisenä eettistä kasva-

tusta ja kulttuurista katsomuskasvatusta sekä huoltajan valinnan mukaan uskontokasvatusta ja sille vaihtoehtoista elämänkatsomustietokasvatusta tai muuta opetusta.

Esiopetuksen järjestäjä voi päättää, ettei kyseisen uskontokunnan tunnustuksen mukaista uskontokasvatusta tai elämänkatsomustietokasvatusta järjestetä, mikäli uskontokuntaan kuuluvien tai kuulumattomien lasten määrä on vähäinen tai opetuksen järjestäminen on muuten mahdotonta.

Eettisen kasvatuksen tavoitteet:

Eettinen kasvatusta sisältyy esiopetuksessa kaikkeen toimintaan ja on kaikille yhteistä. Eettinen kasvatusta lähtee itsetunnon kehittymisestä laajentuen sosiaaliseen kanssakäymisen taitoihin ja edelleen elinympäristöön. Tavoitteena on lapsen eettisen ajattelun kehittäminen arkipäivän tilanteita hyödyntäen .

Sisällöt:

- Lasten elämää koskettavien erilaisten eettisten kysymysten käsittely keskustellen, roolileikkien ja draamaharjoitusten myötä
- Ihmisten tasavertaisuuden ymmärtäminen elämässä: toisen kunnioittaminen ja huomiointi, oikeudenmukaisuus sekä erilaisuuden hyväksyminen.

Kulttuurisen katsomuskasvatuksen tavoitteet:

Kulttuurisen katsomuskasvatuksen tavoitteena on tukea katsomuksellisen ajattelun kehittymistä. Tutustumalla sekä omaan että muiden katsomusten ja vakaumusten tapoihin, lapsi oppii arvostamaan ja tuntemaan oman kotiseudun, Kiimingin kulttuuri- ja luontoperintöä. Tämä tietämys auttaa lapsia hyväksymään toinen toisensa.

Sisällöt

- Lapset voivat keskustella erilaisista katsomuksellisista elämäkysymyksistä
- Lapset tutustuvat sekä omaan että muiden lapsiryhmässä edustettuina olevien uskontojen ja vakaumusten tapoihin juhlien, vierailujen ja keskustelujen avulla.

Uskontokasvatuksen tavoitteet:

Uskontokasvatuksen tavoitteena on antaa mahdollisuus kohdata uskontoon liittyviä asioita. Tutustutaan kirkollisten juhlapyhien kristilliseen sanomaan sekä välitetään kristillisiä perinteitä yhdessä seurakunnan kanssa kotien vakaumusta kunnioittaen.

Sisällöt:

- Erilaisten kristillisten juhlapyhien viettäminen, niiden perinteisiin tutustuminen sekä tiedon saaminen
- Kiimingin seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin osallistuminen ja yhteistyö seurakunnan kanssa

Elämäkatsomustietokasvatuksen tavoitteet:

Elämäkatsomustietokasvatuksen tavoitteena on kehittää valmiuksia kohdata vakaumuksellisia kysymyksiä. Tavoitteena on vahvistaa lapsen yksilöllisyyttä ja kykyä kunnioittaa muita ihmisiä ja kulttuureja sekä kykyä tulla toimeen toisten ihmisten ja muuttuvan ympäristön kanssa.

Sisällöt:

- Opetuksessa käsitellään suvaitsevaisuutta ja kohtuullisuutta, oikeudenmukaisuutta ja reiluuutta, rohkeutta ja omaa identiteettiä sekä hyvántahtoisuutta ja huolenpitoa.

Ympäristö- ja luonnontieto

Tavoitteet:

Esiopetuksen tavoitteena ympäristö- ja luonnontiedossa on, että lapsi oppii ymmärtämään ja arvostamaan luonnonvaraista ja rakennettua ympäristöä, erilaisia ihmisiä ja kulttuureja sekä tuntemaan oman toimintansa vaikutuksen lähiympäristöönsä. Ympäristö- ja luonnontieto auttaa kehittämään lapsen ajattelua ja oppimaan oppimisen taitoja sekä elämyksellisiä, kokemuksellisia ja emotionaalisia suhteita luontoon ja muuhun ympäristöön. Lasta ohjataan havaintojen, johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen harjoittelemalla, kokeilemalla, tutkimalla ja toisten kanssa pohtimalla. Myönteisen ympäristösuhteen kehittymiseksi lapsen on koettava elinympäristönsä turvallisenä ja kiinnostavana tutkimus- ja leikkipaikkana.

Sisällöt:

- aika ja avaruus: vuodenajat, kuukaudet, viikonpäivät, vuorokaudenajat, kello
- eläminen maapallolla: lähiympäristö, Kiiminki kotiseutuna, suomalaisuus, eloton ja elollinen luonto, aineiden ominaisuudet, sääilmiöt
- ihminen ja elinympäristö: minä itse, perhe ja sukulaiset, luonnon ja toisten ihmisten kunnioittaminen, erilaisuuden hyväksyminen, luonnonsuojelullisen asenteen omaksuminen, elämä ennen vanhaan, elämän ja kasvun edellytykset
- Suomen tutuimpiin eläimiin ja kasveihin tutustuminen

Terveys

Tavoitteet:

Lapsen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen terveyden edistäminen. Lasta autetaan tiedostamaan itsensä suhteessa muihin ja ympäristöön antamalla myönteisiä kokemuksia ja osallistumisen mahdollisuuksia. Ohjataan lasta ottamaan vastuuta omasta terveydestään ja turvallisuudestaan.

Sisällöt:

- päivittäinen henkilökohtainen hygienia
- terveelliset ruokatottumukset
- hyvät ruokailutavat

- tapakasvatus
- työtä, lepoa ja virkistystä tasapainoisesti

Fyysinen ja motorinen kehitys

Tavoitteet:

Päivittäinen ja monipuolinen liikunta on välttämätöntä lapsen tasapainoiselle kasvulle, kehitykselle ja terveydelle. Jokapäiväisen liikkumisen ja leikin avulla harjaannutetaan lapsen fyysistä ja motorista kuntoa, liikehallintaa, motorisia perustaitoja sekä oman kehon tunte-
musta. Lapsen hienomotoriikka, kädentaidot sekä käden ja silmän yhteistyö kehittyvät arkipäivän toiminnoissa ja ohjatuissa tuokioissa. Ohjatun toiminnan lisäksi on tärkeää antaa lapselle mahdollisuus omaehtoiseen liikunnalliseen toimintaan ja leikkiin. Lasta tuetaan toimimaan omatoimisesti, aloitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmässä sekä rohkeasti kaikissa liikuntatilanteissa. Lasta ohjataan ymmärtämään liikunnan merkitys ihmisen hyvinvoinnille ja terveydelle.

Sisällöt:

- liikuntaleikit, joukkuepelit, sääntöleikit
- perusliikkeet (kävely, juoksu, hyppääminen, heittäminen, kiinni ottaminen, pyöriminen, heiluminen, kiipeäminen)
- taitotekijät (tasapaino, rytmi, reaktio, koordinaatio)
- perusliikuntamuodot (palloilu, hiihto, luistelu, luontoliikunta, musiikki- ja luova liikunta sekä teline- ja välinevoimistelu mahdollisuuksien mukaan)
- tutustuminen eri pallopeleihin
- hienomotoristen taitojen sekä käden ja silmän yhteistyön harjoittaminen (mm. kynän käyttäminen, saksilla leikkaaminen, rakentelu)

Taide ja kulttuuri

Esiopetuksessa kaikenlaiset taidekokemukset ovat merkittäviä lapsen emotionaalisen, taidollisen ja tiedollisen kehityksen kannalta. Lapsen luovuus, mielikuvitus ja itseilmaisuu harjaantuvat kuvia tekemällä, esineitä valmistamalla, musisoimalla, draamaharjoituksilla ja liikkumalla. Esiopetuksen taide- ja kulttuurikasvatukseen kuuluvat kuvataide, käden taidot, musiikki, luova liikunta ja ilmaisutaito. Lapselle järjestetään mahdollisuuksia mm. kiiminkiläisiin taidekokemuksiin ja –nautintoihin ja niistä keskustelemiseen. Taide- ja kulttuurikasvatuksessa painotetaan lapsen kasvu- ja toimintaympäristön kokemuksellisuutta ja elämyksellisyyttä. Näin lapsen aistiherkkyys ja havaintokyky kehittyvät ja hän oppii syventävien oppimisprosessien kautta ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoja.

Lapsen kulttuurisen identiteetin vahvistumista ja hänen ymmärrystään omasta kulttuuriperinnöstään ja kulttuurien monimuotoisuudesta tuetaan. Lasta ohjataan arvostamaan ja vaalimaan luonnon ja rakennetun ympäristön sekä esineympäristön esteettisiä ja kulttuurisia arvoja.

Lasta rohkaistaan monipuoliseen ilmaisuun erilaisten teemakokonaisuuksien yhteydessä.

Kuvataide

Tavoitteet:

- erilaisiin materiaaleihin ja toimintatapoihin tutustuminen
- motoristen valmiuksien tukeminen
- uusien elämysten ja kokemusten tuottaminen
- ympäröivän maailman havainnoiminen
- omien ja muiden töiden arvostaminen

Sisällöt:

Tutustuminen

- väreihin, valon ja varjon ilmiöihin
- muotoihin
- materiaaleihin
- tila- ja avaruudellista tajua kehittäviin toimintoihin
- työvälineiden tuntemukseen ja huoltoon
- taiteen tuntemukseen ja tarkkailuun

Käden taidot

Tavoitteet:

- perustekniikoiden alkeiden harjoittelu
- erilaisilla materiaaleilla, välineillä ja tekniikoilla työskenteleminen
- työympäristöstä ja –välineistä huolehtiminen
- lapsen oman työn suunnittelun ja tekemisen sekä arvioinnin ja ongelmanratkaisukyvyyn harjoittelu
- esteettisyyden ja luovuuden tukeminen

Sisällöt:

- tekstiilityö (esim. langan käsittely, pujottaminen, solmu, purkaminen, kuva- ja vohveli-kangasompelu, kankaanpainanta)
- tekninen työ (esim. sahaaminen, naulaaminen, hiominen, liimaaminen, maalaaminen, lakkaaminen)
- askartelu (esim. repiminen, taitteleminen, liimaaminen, värittäminen, rakentelu)

Musiikki

Tavoitteet:

- myönteinen ja luova suhtautuminen musiikkiin
- oman ääniympäristön tiedostaminen, äänten tuottaminen
- erilaisiin soittimiin tutustuminen
- rytmisen, melodisen ja auditiivisen hahmottamisen kehittäminen

Sisällöt:

- eri teemoihin ja vuodenaikakiertoon liittyvät laulut ja laululeikit
- perus-, sana- ja melodiarytmin harjoittelu liikkuen, leikkien ja soittaen keho- ja rytmisoittimin
- dynamiikkaan, tempoon ja muihin musiikillisiin ilmaisukeinoihin liittyvät harjoitukset

Ilmaisutaito

Tavoitteet:

- itsetunnon ja tunne-elämän vahvistaminen
- ilmaisun perusvalmiuksien kehittäminen (keskittyminen, mielikuvitus, aistiherkkyys, esiintyminen, vuorovaikutuksen taidot)
- kehon kielen, liikkeen, eleiden ja mimiikan tunnistaminen ja käyttäminen

Sisällöt:

- tutustuminen ja kontakti
- aistimukset
- tunteet
- liike ja mimiikka
- äänenkäyttö
- improvisointi
- kokonaisilmaisulliset ja poikkitaiteelliset sovellutukset
- rentoutus- ja keskittymisharjoitukset

4. Kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tuki esi- ja perusopetuksessa (luvut 4 ja 5 yhdessä)

5. Eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten esiopetuksen järjestäminen

Eri kieli- ja kulttuuriryhmiin (saamenkieliset, romanikieliset, viittomakieliset, maahanmuuttajat) kuuluvien lasten esiopetus järjestetään esiopetuksen oppimistavoitteiden ja –sisältöjen mukaisesti ottaen huomioon lasten taustoista syntyvät erityistarpeet. Tavoitteena on vahvistaa lapsen kieli- ja kulttuuriperintöä yhteistyössä perheiden ja paikallisten yhteisöjen kanssa. Lapselle pyritään antamaan mahdollisuus toimivaan kaksikieliseen kulttuuri-identiteettiin.

6. Arviointi

Esiopetuksessa arviointi perustuu esiopetuksen yleisiin tavoitteisiin ja lapsen esiopetuksen suunnitelmassa määriteltyihin tavoitteisiin. Esiopetuksessa lapselle ei aseteta varsinaisia sisällöllisiä oppimistavoitteita, joten niiden saavuttamista ei arvioida. Arvioinnissa painotetaan tavoitteiden saavuttamisen sijasta kasvu- ja oppimisprosessin edistymistä. Arviointia suoritetaan jatkuvasti opettajan ja lapsen vuorovaikutuksessa työskentelyn ja oppimisprosessin edetessä. Palautetta annetaan myös opettajan ja huoltajien sekä lapsen kanssa käytävissä säännöllisissä keskusteluissa. Lapsi on mukana oman esiopetuksen suunnitelmansa laadinnassa kertomalla toiveitaan ja arvioimalla omia taitojaan ja oppimistaan. Näin lapsi saa mahdollisuuden itsearviointiin, joka tukee erityisesti minäkuvan kehittymistä ja oman työskentelyn jäsentämistä.

Esiopetuksen päätteeksi lapselle voidaan antaa osallistumistodistus, jossa voidaan kuvata järjestettyä esiopetusta.

Esiopetuksen järjestäminen

Liite 1

1. Esiopetus on perusopetusta edeltävää opetusta

- ☒ lapsella on oikeus pääsääntöisesti oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna maksuttomaan esiopetukseen
- ☒ kunnilla on järjestämisvelvollisuus 1.8.2001 alkaen
- ☒ esiopetus on lapselle vapaaehtoista
- ☒ päätöksen esiopetukseen osallistumisesta tekee lapsen huoltaja
- ☒ esiopetuksen järjestämipaikasta riippumatta siihen sovelletaan yhtäläisesti perusopetuslakia sekä sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä
- ☒ mikäli esiopetus järjestetään päivähoitossa, voimassa ovat myös päivähoitosäännökset

2. Esiopetuksen järjestämipaikka

- ☒ koulussa, erillis- tai yhdysluokassa
- ☒ lasten päivähoitolain 1 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettussa päivähoitopaikassa
- ☒ muussa soveltuvassa paikassa
- ☒ ostopalveluna muulta kunnalta, kuntayhtymältä, valtiolta tai yksityiseltä palveluntuottajalta

3. Esiopetuksen laajuus

- ☒ maksuton osuus 700 tuntia/vuosi
- ☒ laissa laajuus määritellään kokonaistuntimäärinä
- ☒ laissa ei säädetä lukukaudesta tai työpäivien määrästä
- ☒ lapsella säilyy päivähoito-oikeus kunnes hän siirtyy oppivelvollisena peruskouluun

4. Oikeus esiopetukseen on kunnan alueella asuvalla lapsella

- ☒ oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna
- ☒ oppivelvollisuuden alkamisvuonna perusopetuslain 25 §:n 2 mom. tarkoitetun pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä olevalla lapsella
- ☒ oppivelvollisuuden alkamisvuonna perusopetuslain 27 §:n mukaisesti vuotta säädettyä myöhemmin perusopetuksen aloittavalla lapsella
- ☒ esiopetukseen osallistumisesta päättää lapsen huoltaja
- ☒ jos lapsi aloittaa perusopetuksen jo kuusivuotiaana perusopetuslain 27 §:n mukaisesti, ei kunnalla ole velvollisuutta järjestää esiopetusta 5-vuotiaana

5. Esiopetukseen hakeminen

- ☒ huoltajan tulee hakea lasta esiopetukseen ennen esiopetuksen alkamista opetuksen järjestäjän edellyttämällä tavalla
- ☒ kunta osoittaa joko koulun tai perusopetuslain 4 §:n mukaisen päivähoitopaikan tai muun soveltuvan esiopetuksen järjestämipaikan
- ☒ opetukseen osallistuvalla lapsella on oltava mahdollisuus käyttää päivähoitopalveluja

6. Opintososiaaliset edut

- ☒ koulussa tai muussa esiopetuksen järjestämispaikassa ja koulumatkalla sattuneiden tapaturmien hoito on maksuton esiopetuksessa oleville lapsille
- ☒ oikeus koulumatkaetuun kuuluu kiiminkiläisille esioppilaille

7. Henkilöstön kelpoisuusehdot

- ☒ kelpoisuusvaatimuksista säädetään opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetussa asetuksessa (986/1998)
- ☒ päivähoiton esiopetuksessa muun henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista on voimassa, mitä sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusehdoista annetussa asetuksessa (804/1992) säädetään

8. Ryhmäkoko ja henkilöstömitoitus

- ☒ opetusryhmät tulee muodostaa siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet (perusopetuslaki 30 § 2)
- ☒ esiopetuksena annettavassa erityisopetuksessa ryhmäkokosäännökset ovat samat kuin perusopetuksessa
- ☒ opetusministeriön antama suositus opetusryhmien muodostamisesta esiopetuksessa (37/400/2000) määrittelee ryhmän kooksi enintään 13 esioppilasta
- ☒ päivähoitopaikassa annettavaan esiopetukseen sovelletaan lisäksi mitä lasten päivähoidosta annetussa laissa tai sen nojalla asetuksessa säädetään päivähoidossa olevien lasten määrästä suhteessa hoito- ja kasvatustehtäviin osallistuvan henkilöstön määrään

9. Esiopetuksen rahoitus

- ☒ kunnan esiopetuksen rahoitus määräytyy opetustoimen valtionosuutta koskevien säädösten mukaan riippumatta siitä, järjestetäänkö esiopetus opetustoimen yhteydessä tai päivähoitopaikassa
- ☒ esiopetuksen yksikköhinta on 85 % kunnan perusopetuksen yksikköhinnasta
- ☒ pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevilla esioppilaille on täysi yksikköhinta

